

САНА
ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТЭН ТАХСАР
ОЛОХ

1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 67 (7140) ● 1991 сэл. Бэс мыйн 1 күн. Суббота ● Сыната 8 харчм

✦ «Курүө» программаны — олоххо! ✦

БҮТЭЙДЭЭНИН—БАРЫБЫТ БАҒАТА

Өбүгөлөрбөт ырыла-
тойуна хобууар үс мас-
таах үүт күрүөлэрин аны-
ханаа да көрбөккүн.
Арай, арайах сыйлаарыта
Мырылара айан суолун
батына барар бэрт туча-
штын оңоһуллубут аат-
тынды дүүрө. «Үтүгэй
күрүө» дээр, оттуур хо-
дуна күрүөтүн көрөхөн
көрүлгөр буолар. Мы-
рылалар сураан да сый-
ларга арайык өнүгөөх сир-
дэрэ бу эл. Үтүгэй сый-
ларга, кырдыкка да, из-
бийимиллэх от булду кур-
дук хойуу буолара эмнэ
баара.

Бүтэйдээхэйн тулгуур эт-тирин баранар хард-рыта түнэрсөннөөх му-ныахтар буолтугалаан агай-бизэрэллэре. Олор калли арыйы барээдэнтэиэ бы-һыытыһаан, аны оройоон үрдүкү салаһар органиа-рын уураахтарыгар, до-кументнарыгар аһаан-мизээн киирэр, конту-руолланар буолдулар. Ааспыт патиеткада «Кү-рүө» программа ыһыллан балаача сартыхсиһиһин үөскөһүтэ. Үлэ биһр киниэтэ салааллар, конту-руолланар буолта. Ниньэ-гыһаан ааспыт патиетка-да 807 км күрүө тутул-лубута. Балаача далайы-ттан улааһыт «Мегу-

дай» уонна «Чурапчы»
соххоатар былдьаннарын
алара толортообуттара.
Агардас бу икки хаһаа-
йыстыба прэзидиҥэр 400
км курдук күрүү тиксэр.
Шефрээхтэриник 200-ча
км гүтүддүбүтэ.

Ол эрэрий тэтиг улам уостан, пяталетка тинэх синалгытыр ула тохтоотула синадыбыта. Ол түмүгэр уонсай былаан 290 км тоһорууллубыска хаалбыта. Оттон өрөмүөнүүр-тутар уचाаста, аэробани, өрөйуоннаады иэни балмыла, санэһиэ-станция, ДАЭС уонна суолу тутар-өрөмүөнүүр учааста, ноллөһиэтэра улаһи хара маһһаһыстан тоһууттара.

Биймэл райсовет президиумунан бийрдийлэн хаанайгастьбала рын а. сельсоветтарынан уонна оройуон иннинан шөфтээх таргэлэлэринин күрүөнү тутууга бээс сылга болдуохтоон былаан тиэрдилиннэ. Ол иһигэр сельсоветтар 140, совхозтар, шөфтээх таргэлэлэринин киллэрэн туран, 1107 км. эбатар бээс сылга барыта 1247 км күрүөнү, тутуохтаахтар. Ити аастыт птисметка былааныйтат балачча көбүчү. Ол ээсир, сымдарынан ылар

буулахха, былааннар
ламады иһинэн тйэрдилин-
нилэр. Холобур, сыл ах-
сын оройуонга лабиги-
рэнчи 260-нуу км күрү-
түтүллүөхтээк. Ол иһисэр
ааспыт сылларга эри-
дэстэ ууланы кэлбит ха-
һааһастыбалар билингги
былаантан таһычыс көр-
дөрүүлээхтэрин учуоттаа-
хха, сорук толоруллар
кыахтаак. Ону совхозтар
бэйаларын истарианн тус-
ла ылыммыт да былаан-
нара көрөһүлүр. Ааспыт
сыллартан уратыта диил
былааннар чөлү биирди
ноһиликэртэриниз оһоһул-
лубуттара уонна оһор
сельсоветтар сессиялары-
гар бизэргэммиттэрэ буо-
лар. Холобур, анардас
Сылаан иһилинэгэ бизэ-
сылта 330 км күрүөнү
тутарса быһаарына.

Итнээс нүүрээс төрдүтэн уратылаах дэааллар нэмлэн эрэлдээ итгээтэр. Аны сир реформат барарынан, хошуна, мэч чирэг сирдээ эраарылдан бийэттанмахтаахтар Сорох халаагьысгьыбалар итинни хамсаабын нэрүлзэн, күүрө тутуутугар рэсценкалары үрдэтинни амьс кордүтэр. Ол курдук, Хонтогь, одооснө-тытгар 1 нэ күүрөнү тут-тахха 1000 солк, таһы

нан бурдук бэриллээгэ
«Чурапчы» совхоз рас-
цеңката уруктуттан үр-
дүк. Бу хаһайыстыба
нүрүөлэйини балачча
элитигэр ылда.

Угус сирдэргэ баста йааннай күрүү биригээдэ лэрэ тэриллэллэр. Ма- ныаха кырдыаастарыс осквада үөрэнэччилэрин уонна студэннары хоту баанарса суоттааналлар. Кинилэри сэргэ бааһына- да, хотунага үлэтинэр совхозтар арендийк зае- нолара сыһыарыллыбыс учуаастакыи күрүөгүн хаһаатын байэлэре көрөр- гө-иһтаргэ дуогабардаах- тар. Шефтажос гостадар- твеннай учурдженнелары предпритиселары, тэрил- тэлэри иһтэ сүрүннээс- кыра учуаастактар күрүү- лэрин тутууга дуогабар түһөрсиллиэхтээх. Итин- ник бары хайысхаан бу- тэйдээһингэ сөлөөх по- литика ыһыллына. Этан- гэ дыйла бу дыһалта- туораан хаалар биэр дэ- тэрилтэ, иһин суох бу- сларын курдук бары өрү- нэи толкуйдааныт дьа- халлар ыһыллынылар. Оттон күрүөлэлэһи—ба- рыбыт баата. Ошон үл- хаһааннаа курдук, би- нн күрүс ыһыллымаа дьа- эрэннэхтэ сой.

П. АНЕМПОДИСТОВ.
тың хаһаайыстыбатын
оройуоналғы упрэде-
ниетын старшай мелло-
ратора.

ДЫЛБАНЫ КИМИЭХЭ
ИТЭБЭЙИЭХХЭ

СССР КИ 1987 жыл
двухх экономический ре-
форманы диндеген иле-
тианы дүүлдеген эле-
мунугар Н. И. Рыжков
экономияны социаль-
хайыскалырга, бой-
небилизнегени зор-
юлбадаларынан уон-
наадыныларман салай-
тарарга ишете Кичи ко-
руот тулугар маамны

түйн атын көстүүтүүн 30 сая устата уларыбааи туһаналлабыт. Пенсия туһунан Союону сангэ кыһа ыртатан сапортору та буолар. Ити маадатаи ССРС Верхоннай Советыгар дахастырыгар, чах чыта, улахан куустээх санаа, дуулуур маада этэ. Билигин олохтох ийэлэр гэ, дыа нэргэмтэ улаха чэчэтнннэр оһоһудуннулар. Ити мин Никол Иванович Рыжову дөйд муохатын тутар кыах суох сымбадас, мөлтө киһи динр дьонкорго туһаайан этэбин. Уларыт гутуу ылымныт курустун туораан эрэрин туһунан киһи өссө сый аһараа өртүгэр эппитэ. Он истибиттэрэ, көндөрөр бһаарыллаах дьаһаллар ылыттара буоллар минныкка бадар, тийниг суо этибит.

Ачкыттыр, аһытлар ту-
рунка канидибит. Еланы
агардастыр, былаан
ыларга суудаван, Соһу
аһар буолла. Маны тох-
тотуохха, өйдөөх-тойдоох
ниһэ элэрдүүхха. Б.Н.
Еланы муһур былаан
аһааһына. Билиги кур-
дук арыдах аһааннах-
тары туох да үчүтэй
муһуһат.

Республикабыт Совет-
ский быһаас уускудугу-
тан сырьевой хайысха-
лаах буолан, биллэ-
һи-үөтү, промышленнай
табаардары утары уулар
поставщиктартан быһач-
чы тутулукаанна. Ол эбэ-
тэр поставщиктары кытта
сыйһан Россия правитель-
ствотыннан сүрүннэ-
ниэхтэх этэ. Биллэ рес-
публикабыт онук даҕаны
санаан Россия салла-
тыгар поставщиктар эл-
лэтэниэстэрин туһунан
боллуроһу көрөрүтөр
этин килэҥбитэ хоруй-
сэх хаалла.

Президент лонгар туруурлаабут алта нандин датураттан иккилэрин тулунан санаам итиник Кэпсиналэритан элнэт тахто, атыггара бэртээ хэй дьон курдунтар обида, үчүгэй адай пропанда суоодуттан туту дэргэнем суох.

Былбар күнүтөр биһи
дойдулаахтарын дьылға
батын Ельцин Б. Н. тут
таратан сэрэниг дьиз
тин бакарабын.

В. ПЕТРОВ

КОММУНИСТАРГА ЭРЭММЭППИН

Оройуонга, республикаҕа даҕаны Россия Президиентигэр кимнэ талыһыабын, сөбүгү туһунан элбэҕи көрсөтөллэр. Ханна коммунистар Н. Н. Рыков туһатыгар астааһыны ыытан ээрэлэр, оройуонга эмиэ инициативнай бөлөхтөр төрүттүннүлэр.

Коммунистарга нэгдэ
Авэххэ сеп дуо? Кинил
кыайан салайбанхал
үрдүкү постарга уонун
ууун сымдарга чыһын
суох дьону олордоһи
дойдубутун бу курд
ыар издэнгиз ажалыда
М. С. Горбачев дойд
Президенинээн буолду
лараны, туох да күттү
нээки оңорбото, кини уо
на Ельцин утарыста ха
сыһыыларыгар наһан и
далаах күннэр-дьылл
халтайга сүтэллэр. Дой
үрдүнэн ас-уел, промы
дешай табаар татыары
да, туох-хайдах буол
нһэрбит биллибэт. Сыа
киһи кыайан саяаба
нан уоһа кеттө. Пенс
эбиллинэ, компенса
бөрүлэр, хамнас үрүэ
диэххит. Ханна баарый
совхоз рабачайдарын, т
рытэ бородуой үлэи
тарын хамнаһа хамнаа

на хөршөтө хаалла. Урь-
былайгаан пенсияла-
тар билигчн аяхтарын
инеттер киахтар су-
да буолар, балаһыаньыла
үөскээн эрэр. Сокуон
таһаарыллаллар давай
тохоруллар, тоһуула-
суох буолар, салгыны
ынакааллар, Ити барыта-
дойду Президент, ССК
КК Генеральная секрет-
ра М. С. Горбачев баһы-
дыстаах салаата буруй.
Оройуонга партиянай т-
рилта төһө күүстээрин
Ким да мэлдьэһиз суора-
наһиһиһтэргэ да тарг-
тааларга да кинилэр үлэ-
дэбэттар. Уксугар ким
ара отчуоттаһыттарын
ханыык эрэ докумуон-
бууулаһыттарын ист-
бүтүт. Министэргэ улары-
тутууну идеологическа
өртүтүн сабыллар оһуот
хаһаайсыһыбарһай сала-
та. Советтар фундам-
рын былдыасыһымы сал-
пар. Быһата, уларыта т-
тууга байлаларын оһуу-
рын булдумматылар. Рым-
ков быһааска таһыста
на да, уларыһымы таһы-
суода дин саһыһын. Со-
кэриһин Емэһин талби-
ордук.

Е. ДМИТРИЕВА

БҮГҮНГҮТТЭН—САЙЫЛЫККА

Субуруускай аатынан
совхоз Хатылытааҕы от-
делениетын сүһүгэ түөрт
сиртэни сымалыа.

Түпикторго уюну дөң-
лөрү өрмүөнүнүн ич-
тасын биргелекте үзүл-
гүзүлүп Ураһаттар —
Насилий Артеменко
Сиралы. Биттин орту-
гар Николай Василье-
вич Лебедев биргелекте-
рү. Өрмүөнү бу күнүгө
үмүрүөн, фермалар са-
бындыгы көңүлү бүгүн-
күгө садалаттар, кү-
нүгө күнүгө көңүл бү-

Фермалартан: Биткин 150 бичгийнхтайнаад, атыгтар зэрлэх бичаахтар. Олон нэгчирэг сирэ нэгтэ. Сайнхны нэдэрсэ итдөлсөн сонгоснаах ахсыгтан 950 кг үүтү мырта. хас бигдирин пирейн 90 кг. мээлэ сүлхүү 100 кг толгойгтар, хонтуруолунай сыйналаралары гүндэ. Ол фермалар коллективтарынцай дүүллэллэна.

П. ПУДОВ.

АММАҒА—БАСТАКЫ БАРЖАЛАР

Мындалаагүй биринстэнгэр бастагч баржаамаагийн 30 хүнүүд хүүхдүүд 12 цаг саадна тигтээ. Бу 1115 №-дээх баржаамаа "Чурагч" совхоз комбинатороо кэллэ. Итгэлтэн итгэлээ өссөүс баржаамаа кэллэ.

Навигационы ынштыг
райсоветтан Т. В. Ноев
председателлээх аялал
комисси үлэтин эрдэ сада
лаабыта. Үсэс нурдун
наалит таһааһын сүмкээ
һингээ аны сөөхтэр, тэ
рилтэлэр ынштыт куруус
чутарык, биригээлэлэрин
үлэгэ быһаарыыдаах бу
луоба. Ол эрэрин ордун
оройуон миннин тэрилтэ
лэриттэн курууска дьом
ынштын алыһах. Баста

баржалары көрсүүгө та-
рихталарган 20-чз жый-
ынга Кэрл Маркс аты-
нан совет эрдэ анын-
биргездатиш дьсно ар-
баздара

Кургуусна дэлхүү тарзан
 лийнхэхтэйх - Якутский
 энерго-участага, нэ
 билгээшээр олох-дэах
 өгөгдүхэн хаачааар про
 изводственный холбоху
 лесопункт ычталаталар
 Ойгох урагш төртитэлэр
 совхозтар тизөөдэлэр
 наада. Уу хамсааһыны
 тап тутууштаах бу, был
 дьаһынтаах үдэнн тарзан
 лийнхэхтэйх ыһыгыг эзэн
 дийнээх яатарилэ буолу
 рый үмүрүмүхха.

А. АДАМОВ

Орловоншаады типо-
графияда Новосибирская-
даады полиграфической
училищны бүтүрүштү-
түн Анастасия Михайлов-
на Сивцева 16 жыл

үлгүн көрсөргө дуу-
бар. Быйылгытан тиг-
графия кингени бача-
таң тааарыга респ-
лика тызын оройуон-
рына тигграфияларын
бир бастааным турд.

Бу коллентив х
бирдин үдәһитә байг
идитын толору байг
бытын дин-чакчы к
лар онгорон табаар
родуускуйаларыттан
ребут. Полиграфистар
толоругар СССР чили
Анастасия Михайло
Сивцева — бир тут
иһи.
Симмонс: А. М. С
цева,
Т. Кардашевский фото

БИЛЛЭРИИ

РСФСР Президенти
быйбарыггар 748 М-дэ
учаастактаабы комисс
Чурапчы сэлээннэт
12-с—37-с быйбардын
уокуруктарыггар оло
быйбардааччылары уа
такка испиннэги чуолк
лааһыгыг мыгырар. Уа
тах оройуоннаабы Ку
тура дьэстиггар сарсы
10 чаастан кинэ 8 чаа
диэри үэлэмир. Испин
ги телефонунан чуолк
дыахха эмнэ сөл.

Телефонмут: 21-482.

Сайылыкка ким төһө бэлэмнээбий?

Оройуоннаады тыа хаанайыстыбатын управлениынан билиилыкты сайылыкка тахсы болдо-го кэлэн эрэр эрэр, то-роу бэлэмнээх хаанайыстыба, отделение суох. Кылаабынай, титинктер уонна дьон олохтор дьа-ларин туруутара мөлхөх. Дьаһалар туннугар, аа-нара, титинктер мустала-ра, уруутара сабылал-хара өссө да ыраах кур-дук. Холобур, Нард Марис аатынан Субу-руускай аатынан уонна «Мындаахай» совхоз-тарга сайыллыктар оро-нугунэра бытаарда.

Угүс фермаларга элек-трическай хаанайыстыба эми молдох. Дьэлини уоттанар сайыллыктарга белаһыанна өссө уустук. Уүтү сойутар установка-лар быйыл да сохсүтүл-лүбэтлар. Уосейынан, уүт мунугуан ыакар ий-ларыгар механизация ха-на да көрүгэ туһаныллы-бат туруктаах. Ааспыт сылларга буоларыны уүтү сойутууга ааан мууһу хаананы итин курдук дьаһаллар да туолбатарга холлодоох. Бары кэригэ уүт таар интимаһынарга эриэл-лэр. Оттон техника аата-техника, саахаллара, суолта-ниса хайтарара дини эми баар эбэт. Онуоха хаачыына ферма-ларга илин сепэрэстэр-дөрө, быстах да уүтү аны сойутан эрэггэ септөх тариллар, олоһунтар тинибэттэр. Субуруускай аатынан совхозка сылла-та улааһыллар Кында-лаады сепэрэстэрдини уун аһыллыахтаада би-инин да талга эрэ ебэ-дэр. Онуоха наала бу-лар иинт-хомус, обору-дование булула илин, маастар хантан көстөрө эми биллибэт. Онон э-уүт комбинатын кытта дуосабардаһы хойутуур

чинчилээх. Уүт хаачы-стыбатын үрдэттигэ үлэ хаалан иһэр. Оттон сыз-баспыт ыйдарыгар госу-дарствода туттарылыбыт уүт 29,3 эрэ бырыһаана бастагы сууртаарынан барара ситиһиллэргэ.

Совхозтары хаачылар тарылталар холобур, «Агро-промснаб», «Агропром-энерго» курдуктар сайы-лыктары хаачылыны бары өртүнэ тулсарал-лара эриэллэр. Совхоз-тар сайаалларынан фер-маларга уүт кутар бак-тары, бидоннары, сепэр-дэстэрдэр, асарийнай дьаһаллар, араас носуос-тары, атын да оборуо-вонилары булуу бу тарылталартан тутулукта-на эми баар. «Агро-промэнерго» сайыллыкта-га ылах ыыр аппаратта-ры, уүт сойутар установка-лары туруорууга анал звенелары үлэлэттиэхтэр.

Сайылгы өртүгэр сү-сүһүттэри аһыан-уолу-ин хаачылыыга ураты дьаһаллар олохтооллоро наадалаах. Маны иһэстэ-рэ селсоветтар кини-ниэлтэхтэр, тэрээһин-тар көмөлөнүөхтэхтэр. Оттон совхозтар элини, арыйыан хаачылыны бол-пуруостарын бэйэлэрэ быһарыахтаахтар. Ки-либинэн хаачылыны — селболоар ирээтэрэ. Маны туспа график олоһуллара ордук. Уоса-йынан, пекарнялар үлэ-рин тэрээһин күнүгэ болдомто иһингэр ту-тулуохтаах. Быһата, бу хаачылар тарылталар анал дьаһаллар былаан-нарын ааһостон үлэһи-тэхтэр. Олор туолуула-ра селсоветтар хонту-руолларыгар тутулар.

Сыллаады госнаказ туолууга, үлэһит көлөбү-нүн аахсыта — барыта бу көчүрөгө ыйдарын кытта сибээстэнэр. Ону уму-муохха.

Советскай хаанайыстыбанын ахтыи мууннаар Саха ССР физкультурага уонна спорту Сокуонун бырайыага уонна оройуонга спортивнай, физкуль-турнай үлэни салгы тулсары соруктары туһу-нан болпуруос дьууллэһилинилэр. Туһааннаах болпуруоска дахылааты райсовет председатели солбуйааччы Г. И. Адамов онордо.

СПОРТ итин саамай кундугун — доруо-бууатын кытта си-бээстэх. Оттон доруо-бууыт турута сыл ахсын мөлхөтөн иһэр. Оройуон-на төрүүр дьахтар баа-ра-суога 64 бырыһаана ханнын да куттала суох олоһонор. Кыһыл оро ун-са иһэ эмиһин эмер кыага суох. Ааспыт сыл-га оро алуутэ 19,7 бы-рыһаанга таһыста. Оро-йуон үөрэнэччилэриттэн 3080-ра күмөйдөрө мал-дыар. Ааспыт 1990 жыл-лааха армияда ыгырыл-лыбыт уолаттартан агар-дара эбэлэх кэмгэ стро-екой сулуусунаа сөбө суохтара чуолкайданна. Совхозтарга рабочайдар ыалдьан үлэллэр дьору-дарын быстах кэмгэ сү-тэринилэр ачыыахтааар улаатар: 1989 сыллаахха итин бирчичинан 28495 үлэ күнэ суулут буолла-кына. 1990 сылга итин 29618-ка таһыста.

Итин барт кырата суох бырыһыан бэйэ доруо-бууатын маһалыбат, бө-бөргөтөр туһугар охсу-лат буолууну кытта си-бээстэх. Холобур, оро-йуон 8 нэһилигэ бач-чаагына дьаһи спортивнай саалалара суох, тарыл-таларга физкультураны про-пагандалаһын быстар мөлхөх. Оройуон 3589 үөрэнэччилэриттэн баара-суога 1820 оро спортив-най секцияларга дьарык-таналлар. 1750 оро дет-сакка ыалдьаллар эрэр, маныа биһр да физкуль-турнай үөрэхтэх үлэһит суох.

Итин барыта оройуонга спорду уонна маассабай физкультураны сайынна-рымын болдомтодо ылары эрэр. Оңо субу Сокуон бырайыага улахан ыах-тары үөскэтэр. Онуоха манын болпуруостар бы-һарыахтаахтарын наада.

Бастаһытынан, үс сыл анараа өртүгэр ПДФСО тарыллэн оройуонга спорду физкультураны сайыллыга икин саалата-та үөскээбитэ. Бу таһы-на суобун олох бэйэте даһастаата. Онон маны уларыта тутар туһунан көпсөһүнэ наада. Итин-тин, ороно кыра сав-һыттан физкультуранан дьарыктыаха, оңо кэ-лини программата оңо-руохха. Спортивнай саа-лалары тутууга көһилин көрүүххэ. Спорт хас да көрүгүнэн тутта дьарык-танар гына бырайыак-тыахха.

Сокуон 10-с ыстатыһа-

Спорка рынок тыына билиннэ

тыгар эмитир физкульту-раны сайыннары туһу-нан этилэр. Онон ити-ниэх кадрдары бэлэм-ниир туһунан көпсөһүн билигиниттэн туруохтаах. Күрэхтэһилэр систе-маларын, формаларын ту-һунан эми көпсөһүнэ. Билигин спартакиадалар совхозтар уонна селсо-веттар икин арылларыгар ымыахтааллар. Оройуон-га барыта 50-ча күрэх-тэһи быйыл буолла. Уруккуттан уларыаы элбэх. Агардас наараа-далаһын да проблемада кубулуйда. Урдук кордо-руулаах спортсменнарта спонсордаһын иирида.

Спортивнай тутуулары көдүүстэхтэ: туһанар наадаттан Сокуон быра-йыагар туһаныллыбака турар спортивнай тутуу-лар иһин нолуок тутар туһунан этилини. Ары-гыны, табары атыһа-һынтан иирир үп 10 бы-рыһаана физкультураны, спорду сайыннарыга ба-риллэрин туһунан эмиэ этилини.

Сага Сокуон бырайыа-га барыта 31 ыстатыһа-лаах. Манын Сокуон бы-райыага Сох үрдүнэн эми олоһуллара көрүл-лөн баран, сымалыда. Оттон Саха ССР прави-тельствода маны наада-лааһынан агар. Ол би-лигин санаабытыгар, саа-май сеп. Рынок ыарахан тыһына, туох-ханнык и-лини, спорда биллэр буол-ла. Спортсменнар күрэх-тэһэ барылаа, спортив-най табардары булуу, тутууну ымытарын, о.д. а. курдуктар барыта үбү-харчыны кытта сибээс-тэхтэр.

Дахылааты дьуул-лэһингэ барыта 14 киһи тыл этилэр.

И. П. Пономарев, Кы-таанах селскэи Советын председатели: «Оскуолада физкультура ууутала күрэхтэһэр 10-ча, ороно кытта эрэ дьарыктанар. Атытара кудука хаалал-лар. Күрэхтэһингэ оро барыта кыттары курдук тэрийнэххэ — дьэ уон-на ону хайдах тэрийэр туһунан көпсөһө. Кини этинтин И. Л. Говоров, Субуруускай аатынан сов-хоз спорду тэрийэччигэ, саалата: «Олор күрэх-

тэһингэ кыттылаах на-һаа мөлхөх. Форма дьэи мэллгир. Кыра сылдан спорду таптаабахтаа оро, эрэ, улаатан баран тапта-дуо?». Итинэн салгыи Иван Львович бу үлэһэ

номсомольскай тарыл-та номолосотун критика-лаата.

«Тулдукчаан» детсад сөбүдэһсэ В. Н. Нье-тинска олоһор доруо-буула-ра мөлхөтөн иһэрин ту-һунан дьиксиниһэх ха-чыны эттэ — оробут ага-ра хаана эрийах эбит. Ол үрдүнэ кинилэр наадалаах аһылы бө-рөдүүкталарынан хаачы-лыыта болдомто уруул-лат. Холобур, кини дет-садыгар быйыл хаһынара эрийах ороһорго аһан 42 бааһа компот, 60 кг отон бэриллибит. «Тул-дукчанга» 75 оро ити-лэр. Холобур, 32 оро ити ыарыага халтырыт буолду. Ити эрийах компот, отон туту туһа-лыы? Бу детсадга спор-тивнай саала баара. Оро-йуонга, бука, сөбөтох да буолуо. Оттон спор-тивнай инвентарь маны мэллгир. Дьэ, оңо оро-лорбут туттарыгар «кы-һаһыны» итинин.

Детсадтарга спортивнай үлэһити булууга өрөмүөн-нүүр-техническай пред-приятие профкомун пред-седатели М. Е. Попова көрөхсөһүлээх опыты көпсөһө. Төһүдү детса-дын үлэһиттэрэ бэйэлэ-рин хамыһастарынан 10-нуу солк. көрүрөтөн физ-культураны үлэһити ха-һынаһы суолу тобулут-тар. Биллэн турар, ба-йэлэрин наагуулаах ол үлэһиккэ көһөн, эмиэ ачыыар.

— Национальная оскуо-ла концепциялар ол туһунан этилэр. Итэ-дэр буоллаахтыына, эми үлэһит этэ. Мин эри-дэр олоһорум «Уруг ла-ды» күрэхтэһингэр рес-публикада кудадана суох-тук кытталлар. Ити мэдди хотторор таатталарбын олоһорго иһинибиттэр тү-һэрэ иликпит. Онон база, дьингэр, баар. Ону быһан көһиһибит. Улахан оро-лорбут күрэхтэһингэ кы-тар кыахтара суох — ре-йоно харчы биэрбэт, — дьээтэ Харылы орто оскуо-латын учуутала Г. Н. Ам-мосов. Элбэх этиһини ис дьыада отделин политу-ра В. Ф. Посельский кы-ларда: атын оройуоннар бастыт опытарын туһа-ныахха. Спортивнай та-

баары спортсменнарта атыһылыры ситиһэххэ. Саалалар дустаах буо-луохтаахтар. Спортивнай бааны тэрийнэгэ куота-лаһыта биллэриэххэ. Спорт ветераннарын ну-рөхтэһилэрин тэрийнэх-хэ. Бастыт спортсменнар-бытыгар тинистэрин про-тестыһаларыгар, мас-сакка сылдьылаахтар чапчэтинлэрдэ көрүүххэ.

Хас да киһи, холобур, М. Д. Гулаев, П. Е. Ба-рахсанов, спортсменнары көрүдэһин, сыаналаһын ситэтэ суобун критика-лаатылар.

Урут оройуонга 12 федерация баар эбит буоллаһына, быйыл 13 буолла. Спорт техниче-скай көрүгүнэригар сага федерация үөскээтэ. Ол эрэра оройуоннаады ДОСААФ дьэһэ-уота, инвентара суобунан эри-дэр курдук үлэһи ыта-рыгар кыага суох. Ити туһунан кини председа-тели С. Д. Макаров эттэ.

Күрэхтэһилэр хаачыс-тыбалара мөлхөһүн Кы-таанах оскуолатын хайы-ларга тренеры Н. Н. По-пов эттэ. Оройуон хайы-ларга күрэхтэһингэр 5-6 оскуола эрэ кыттар. Диринг оскуолатыгар сыл устата хайылары көпсөһү-лэр. Угүс күрэхтэһини оро сурах-саһын — эрэ курдук истэр. Итинэн спорт иһтэр күһнэ эмиэ наһыллар. ПДФСО пред-седатели Д. Н. Нонгоро-дов эмитир физкультура-ны киллэрингэ этиһин туһаайда. Оройуон туе-тууга кылаабынай тренеры В. П. Карпов оңоно спорт көмөтүнүн ой-санаа өртүнэн итин проблема-тыгар тохтоото. РКФ райкомун бастагы секре-тара В. Е. Попов агар-даһыи совхозтартан ылар эрэ туһунан буол-баһа, кинилэргэ көмө-лөһөр, бэйэ үлэһээн үбү киллэрэр туһунан тол-куйдуурга ыһарда.

Муннах кыттылаах-тара дьууллэһилибит болпуруоска иһэн ис хо-лоонноох уураады ыһы-нылар. Итинэн салгыи муннах республика спортсменнарын, физ-культуриктарын уонна спортивнай үлэһиттэрин бастагы съездэригар 4 делегаты талла. Съезд делегаттарынан буолу-лар: Г. И. Адамов — рай-совет председатели сол-буйааччы, Е. В. Пудов — оройуоннаады спортком-итет председатели, М. Д. Гулаев — оро спортивнай оскуолатын директора, М. Е. Попова — өрөмүөн-нүүр-техническай пред-приятие профкомун пред-седатели.

М. СИДОРОВА.

ФЕРМЕРДЭРТЭ КӨМӨ

Мордовская АССР, Саранскайдаады тел-ловоһу өрөмүөннүүр завод коллектива сүүсчэһэ МТ-8 минн-тракторы тыа сиргэр атаарда. Предприятие холбонор деталлары ыларга дуоабардары дойдуга 70 заводтарын кытары туһаристэ. Ол эрэри ханна барыты-гар дьадаһтык олоһол-лор, ол иһин дуоабар-дары бартернай төрү-кэ киллэрэ сатыллар. Минн-трактордар ити курдук мунуан тө-руүдлэр.

Снимок: МТ-8 ми-ни-трактор.

Ю. Белозеров фо-тота. (ССТА фото-хроника).

БЭЙЭБИТ ДЬАҔАММАТАХПЫТЫНА СУТУУР КУТТАЛЛААХПЫТ

Киһи аймахха билыр-былыттытан сүрүн аһы-лыһынан бурдук буолар. бурдуга суох киһи хай-тыллыбыт оборуодани-лар булаллар. Дьэ оз иһин ордор бурдуктарын чапчэһитик советскай харчыга туттара сатаа-баттар.

Бөлөхтөрүнэн, партия-ларынан хайдыһан охсу-буу ыар содулланыа. Маассабай забастовкалар, митингэр, национальнай иһрээһинэр балаһыан-ны кутталлаах туру-ка аһаллар. Хаһыттан аахтааха, билиги Саха-быт сирин представител-дэр атын уобадастарын ас-уол, таһас-сап, тех-ника көрдөстөхтөрүнэ хардары атаһаһыга кө-

мүһү, аһаһы, түүлээди, маһы, о. д. а. көрдүүл-лэр, кыһарыаллар. Кэ-лини бурдуга да атыһа-һыга, аһаһыга итинник балаһыанна үөскүүн сеп. Иһинитин билиһэ бур-дук аһаллыыта лаһа ачыыра буолуо. Дьыла-быт байыһиттан быһа-чыт тутулуктаах. Мин тус бэйэм манын уталыт-лыбат дьаһаллары ыла-ра этэбин.

Иһэр сылан, киһи сир бурдугун иһыны лаһа улааттынарыахха. Билигин оройуонга да бурдук үүнэр кыахтаах. Бэйэ сиргэр-дойдугар үүннэриллибит сөбөһөй бурдук киллэбэ, лаһыс-ката сыһыан маныһы-һыи, иһаһтаһаһи, до-

руобуада туһалааһын кырдыаһа көлүһэ дьон билэбит. Өссө биллгир көхкөһтөр хаалбыт оһор-бө сокуонтарынан элбэх көргөттөрдөх ыалларга бурдук ыһалларыгар, саа-тар, уларыахха. Ас-уол иһрыһыһыһынан, көтөх хаһаайыстыбаны тыа си-рингэр күүүсэ сайынна-ры олох бэйэте модьуйда. Аһыар бурдугунан хаач-чылыыга хайы бадарар быстарыны таһаһын учуоттаан, бэйэ бурдугун маһаһаһыдары, ыһы-лааттары тутан хаһа-ныахха. Бурдук өр кэмгэ буроту буолбат. Совхоз-тарга эһилиһсэ оңорон үлэлэтиэххэ, ыаллар да уруксу быраһылыбыт таастары булан туһанал-

лара того сатамат буо-луой?

Бурдугу үүннэрингэ сымһаһытын тосту ула-рыттаһытына, күрүө-ха-һа тутан, сүтүгэ суох хомуйан, үчүгэйдик ха-райдахтыына эрэ сутаа-һынтан, хоругууттан быһаһаһыт. Эт, арыи лаһа аһыһаһытынан бэ-йэбит туту оңоробутун оройуонмут наһиһаһы-тингэр эрэ нуормаллан атыһылаахха. Этн маһа албэи ороскуоттуур ха-һаһы сыһары сабар сеп. Хаалбаһыта да суох оло-руохха сеп ээ. Этн, арыи атын сирдэри кытта табарга атаһа-һыһыи бөдүүххэ.

В. МАКАРОВ, үлэ ветерана.

